

A HTMT HÍREI

Műhelykonferencia: Írásszokások, kontextusok és mentalitások

A Kolozsvári Akadémiai Bizottság és a Korunk folyóirat által szervezett műhelykonferencián a téma kutatói, a Korunk júliusi számának szerzői mutatják be kutatási eredményeiket. Az Írásszokások, kontextusok és mentalitások címmel megrendezésre kerülő műhelykonferencia 2021. szeptember 15. 16.00 órakor [...] zoom-on lesz megtartva. A konferencián többek között Keszeg Vilmos és Szikszai Mária, az MTA külső köztestületének tagjai is előadnak...” Forrás: Kab.ro: [teljes cikk >](#)

Megjelent a Hungarian Journal of Minority Studies legújabb száma

Megjelent a Hungarian Journal of Minority Studies (a Nemzetpolitikai Kutatóintézet angol nyelvű folyóirata) legújabb (Vol4, 2021) száma. A tartalomjegyzékből: László Horváth: Parliamentary Representation of National Minorities in the Western Balkans [A nemzeti kisebbségek parlamenti reprezentációja a nyugati Balkánon]; Wishful Thinking or Reality?; Gabriel Harrach: Childbearing among Hungarian Women in England and Wales [Az Angliában és Walesben élő magyar nők gyermekvállalása]; Fertility Explanations Based on Diaspora-specific Factors... [...] A tanulmányok letölthetőek az alábbi linken...” Forrás: Bgazrt.hu: [teljes cikk >](#)

ROMÁNIA/ERDÉLY

Statisztika: Irigyelhet egész Európa, olyan olcsó az élet nálunk

Ebben a 2020-as évre vonatkozó statisztikában bonyolult számítások alapján határozzák meg országonként a fogyasztói árszinteket, az Európai Unió egészének árszintjét 100-as értéknek tekintik. Ehhez képest Romániában a hús-, hal-, tejtermékek, a tojás, az olajok, a zöldségek és a gyümölcsök közel 35%-kal olcsóbbak az uniós átlagnál, a kommunikáció pedig több mint 54%-kal. [...] Minél „egyenlőbb” oszlik meg a bevétel és vagyon a lakosságon belül, annál többen élnek jól, filléres gondoktól mentesen, és jutnak hozzá kellő mértékben a javakhoz és szolgáltatásokhoz. A jövedelmi egyenlőtlenségek mérésére a szakemberek a jövedelmi ötödök arányát használják. A jövedelmi ötödök arányát tulajdonképpen a legmagasabb jövedelműek 20%-ának (ötödének) bevétele és a legalacsonyabb jövedelműek 20%-ának bevétele közötti arányként számolják ki. Az EU-ban például a jövedelmi ötödök aránya 4,99. Az unióban márpedig Romániában a legnagyobb ez a mutató, 7,08. Vagyis nálunk a legkevesebb a „középréteghez” tartozók aránya, és minden negyedik személy szegénységben él...” Forrás: Szabadság.ro: [teljes cikk >](#)

Magyarul is ki lehet tölteni a kérdőíveket a jövő évi népszámláláson

Csütörtökön tartotta alakuló ülését az RMDSZ országos népszámlálási munkacsoportja, amely a történelmi magyar egyházak, országos intézmények és civil szervezetek képviselőinek részvételével dolgozza ki a következő félév cselekvési prioritásait, hogy előkészítse a 2022-es romániai népszámlálást. A munkacsoport tagjai biztató eredményként értékelték, hogy 30 év után az első olyan népszámlálás lesz a jövő évi, amikor magyarul is ki lehet tölteni a kérdőíveket. Az elkövetkező hetek legfőbb feladataként a megyei és települési szintű koordinátorok nevesítését, a helyi munkacsoportok megalakítását, valamennyi érdekelt társadalmi szereplő bevonását és hálózatba szervezését jelölte meg az országos munkacsoport. A romániai népszámlálás 2022 márciusa és júliusa között lesz, a lakosságnak három módja lesz arra, hogy rögzítse adatait: interneten kitöltheti a saját kérdőívét, bemehet a településen az összeíró pontokra, vagy hagyományos módon otthonában fogadhatja a számlálóbiztost...” Forrás: Kronikaonline.ro: [teljes cikk >](#)

Felmérés: Főként az eszközhány és az internetszolgáltatás minősége nehezítette távoktatást

Még tavaly ősszel mérték fel Hargita megyében, hogy milyen nehézségbe ütköznek a pedagógusok az online oktatás során, a kutatás tanulságait azonban csak nemrég vonták le. Jó hír, hogy egy kicsit előrébb tartunk, mint 2020 tavaszán, történtek eszközbeszerzések és pedagógusok is vettek részt továbbképzéseken, de a mai napig van olyan Hargita megyei település, ahol nincs mobiljel vagy nincsen digitális eszköze a diáknak, pedagógusnak. Az online oktatás nehézségei a Hargita megyei pedagógusok szemszögéből elnevezésű felmérésből egyebek mellett kiderült: Ezen problémákat követte az informatikai- és internet-használattal kapcsolatos ismeretek hiánya, illetve a diákok motiválásának nehézségei, a diákok tudásának felmérésével kapcsolatos nehézségek. [...] Az adatok begyűjtése 2020. november 12. és 26. között zajlott. A kérdőívre összesen 1527 pedagógus válaszolt. A válaszadók 63 százaléka legalább 15 éve dolgozik a tanügyben...” Forrás: Maszol.ro: [teljes cikk >](#)

Egy kolozsvári diák forradalmasítaná a számítógépek hűtési rendszerét egyedi találmányával

Egyedi találmánnyal forradalmasítaná a számítógépek hűtési rendszerét a kolozsvári Kovács Róbert Jenő. A kincses városbeli Műszaki Egyetem diákja olyan folyadékűtéses rendszert fejlesztett ki, amely nem igényel karbantartást, és amellyel megelőzhetőek a számítógépek elektronikai komponenseinek túlmelegedésből adódó meghibásodásai. A fiatal feltaláló ötlete szabadalmaztatásáról és terveiről beszélt a Krónikának. Találmánya előnye, hogy az eddig ismert, ventilátoros hűtőrendszerekhez viszonyítva megbízhatóbb, nem igényel karbantartást, sokkal halkabban működik – mondta el a Krónikának a kolozsvári Műszaki Egyetem diákja. Hozzátette, az innovatív hűtési rendszer alkalmazása során a számítógép vagy bármilyen más elektronikai lap teljes mértékben transzformátorolajba van merítve, ez a folyadék pedig elektromos szempontból szigetel, illetve jó hővezetést biztosít. [...] A kivitelezés során számos nehézség adódott, ezek közül a legnagyobb a szakmai segítség hiánya volt – mesélte a fiatal kutató. [...] A magyarországi Kutató Diákok Mozgalma konferenciáján és az ifjúsági tudományos és innovációs tehetségkutató versenyen is díjat nyert...” Forrás: Kronikaonline.ro: [teljes cikk >](#)

Riport: Egy Árpád-kori vaskohászat nyomdokán

Hosszú ideje foglalkoztatta a csíkszeredai Botár István régészt, hogy Csíkszereda székelyudvarhelyi kijáratánál, Erdőalja után, a csibai oldal elejét miért hívják Vasfűvő dombnak. A dombról már Orbán Baláznál is találunk említést: „önálló csúcsocska... melyet Vasfűvőnek hívnak; mondják, hogy régen vasművelet folyt ottan”, de Vitos Mózes is ír róla a Csíkmegyei füzetekben. [...] Mintegy négy évvel ezelőtt létrehoztak itt egy földteraszt, és akkor vált láthatóvá ez a profil, amelyben szemünk elé kerültek a nagy salakos gödrök, tömött salakkal, és végig húsz-harminc centis salakos réteg húzódik a humusz alatt. Ez azt jelenti, hogy nagyon intenzíven olvasztottak itt vasat. Botár István elmondta, korábban találtak két szórványcserepet, amelyekről úgy tűnik, hogy Árpád-koriak. Mostani munkánk során kiderült, hogy a Vasfűvő-domb kora Árpád-kori lelőhely, a talált edénytöredékeket 11. századira saccolom. A helynév maga is az Árpád-kori keltezés mellett szól, mivel a szakember szerint ezt nem utólag adta valaki, hanem régebbi időkre nyúl vissza...” Forrás: Liget.ro: [teljes cikk >](#)

Kötet: Századfordulós városaink öröksége

Erdélyi, partiumi és bánági városaink főbb terei, urbanizációs sajátosságai, városi struktúrája alapvetően az Osztrák-Magyar Monarchia öröksége, igaz, a középkori és kora-újkor emlékek továbbra is vezetnek a népszerűségi listákat. A dualizmus korának gyökeres változásait és annak lenyűgöző örökségét azonban lépten-nyomon látni lehet Nagyváradon, Temesváron, Aradon, Szatmáron, Kolozsváron, Marosvásárhelyen és jóformán minden kis- és nagyvárosban egyaránt. A főképpen a jelenkor és újkor erdélyi történetét közérthető és szakmailag magas színvonalon bemutató Erdélyi Krónika csapata – Fazakas László, Gál Zsófia és az MTA külső köztestületének tagjai Ferenczi Szilárd és Fodor János – az Iskola Alapítvány és a Lector Kiadó gondozásában színvonalas kötetet adtak ki nemrég Minta és felzárkózás címmel. [...] A kötet részletes könyvészettel zárul, amely a dualizmus-kori Kolozsvár és Marosvásárhely alighanem egyik legteljesebb szakmai bibliográfiáját nyújtja az olvasó elé. A kötet személynévmutatójában a korszak legfontosabb személyiségeinek lajstromát olvashatjuk...” Forrás: Szabadság.ro: [teljes cikk >](#)

SZLOVÁKIA/FELVIDÉK

Törvényjavaslat: Újabb magyar táblák az utakon?

„A koalíciós tanács épp elfogadta a törvénymódosító-javaslatomat” – írta közösségi oldalán Gyimesi György, politikus. A tervezet értelmében az ún. útirányjelző táblákat (šipový smerník) a kisebbségi nyelvtörvény hatálya alá eső, legalább 15 százalékos nemzetiségi lakossággal rendelkező településeken az adott kisebbség nyelvén is ki lehetne helyezni. Rámutatott, a jogszabály-módosítás értelmében a magyar táblák kihelyezése lehetőségként élne, nem lenne kötelező jellegű. A jelenlegi információk szerint a kisebbségi nyelvű táblák költségeit a helyi vagy megyei önkormányzatnak kellene viselnie. Gyimesi elmondta, az úthálózatért felelős közlekedési minisztérium, a közlekedési szabályokért felelős belügyi tárca és a nemzetiségek nyelvhasználati kérdéseiben kompetens kulturális minisztérium is hozzájárult a törvénymódosításhoz...” Forrás: Ujszo.com: [teljes cikk >](#)

Madách Imre irodalmi napot szerveznek az író halálának évfordulója alkalmából

A Szlovák Nemzeti Múzeum – A Szlovákiai Magyar Kultúra Múzeuma és a Hagyományok és Értékek Polgári Társulás 2021. szeptember 17-én Madách Imre (1823-1864) halálának 198. évfordulója alkalmából 17. alkalommal rendezi meg Alsósztrégován a Madách Imre Irodalmi Napot. A rendezvényen az érdeklődők előadásokat hallhatnak Madách Imre költői munkásságáról, Fráter Erzsébettel való kapcsolatáról, Losonchoz fűződő viszonyáról Dr. Praznovszky Mihály és a Körkép.sk munkatársa, Puntigán József előadásában. A program 2. részében kerül sor a Márai–Madách c. dokumentumfilm bemutatására Szekeres Éva szerkesztő-rendező bevezető előadásával, amit a film szereplőinek és segítőinek köszöntése követ...” Forrás: Korkep.sk: [teljes cikk >](#)

Tudásuk felét sem tudják alkalmazni a szerbiai diákok

A szerbiai általános és középiskolák diákjai az iskolában átvett tananyag kevesebb mint negyven százalékát értik meg és tudják azt alkalmazni a gyakorlatban is, derül ki az Egyesült Nemzetek Szervezetének tesztjei alapján, nyilatkozta a Tanjagnak az ENSZ szerbiai képviselője, Francois Jacob. „Szerbiában egyébként magas azoknak az aránya, akik befejezik az általános- és középiskolai tanulmányaikat, csaknem 100 százalék...” Forrás: Szabamagyarszo.com: [teljes cikk >](#)

Szóregeen ismét lefestették a helységnévtábla magyar feliratát

A Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége a legerélyesebben elítéli Szőreg települését jelző táblák megrongálását, annak magyar nyelvű elnevezésének lefestését, áll a párt szerkesztőségünkhöz eljuttatott közleményében...” Forrás: Szabamagyarszo.com: [teljes cikk >](#)

Videó: Rózsa Sándor vajdasági kalandjai könyvbe kötve

Péntek délután mutatták be Magyarakanizsán a Dobó Tihamér Képtárban Szécsi Zsolt: Én mög vagyok a betyárok királya - Rózsa Sándor Vajdaságban című könyvét. A mondagyűjtemény 40 történetet foglal magába fel Rózsa Sándorról. A gyűjteményben vajdasági adatgyűjtők, tanárok és nem utolsó sorban az idősebb generáció által elmesélt mondák kaptak helyet. A kiadvány megjelenését Magyarakanizsa község önkormányzata támogatta. A mondagyűjtemény bárki számára elérhető és ingyenesen letölthető a Vajdasági Digitális Adattár adatbázisából. Szécsi Zsolt, a könyv szerzője: „Nagy róka volt Rózsa Sándor, mert azt terjesztette magáról, hogy szőke volt, pedig nagy fekete bajszú volt, tehát valójában nagyon értett ehhez a betyársághoz...” Forrás: Pannonrtv.com: [teljes cikk >](#)

Könyvbemutató Bácskossuthfalván

A Szüreti Napok keretében nagy érdeklődés mellett mutatták be az Echo Gyermek- és Ifjúsági Rendezvényközpontban Bácskossuthfalván Besnyi Károly-Papp László: Fénnyel írt történelem című könyvét, amely fényképeket tartalmaz a 20. századból. Mint elhangzott, a Morovici fotóalbumok második kötetében a szerzőpáros folytatja a falu történetének bemutatását fényképek és képeslapok alapján. Évtizedek óta gyűjtik ezeket a képeket, amelyeket most az olvasó elé tárnak. A könyv a Monográfia Helytörténeti Egyesület 44. kiadványa...” Forrás: Vajma.info: [teljes cikk >](#)

Előadás: Mária Terézia és Szabadka kapcsolata

Szabadka városnapja alkalmából Rókay Zoltán nyugalmazott plébános és egyetemi tanár tartott előadást a városi múzeumban. Az előadás címe Mária Terézia hitélete volt. Az előadó kitért az egykori uralkodó és az észak-bácskai település kapcsolatára is. Beszél a koldulórendek akkori helyzetéről is: „Az első és legjellegzetesebb az, hogy annak idején ő adta át a szabadkai plébánia vezetését az egyházmegyés vagy ahogy mi mondjuk a világi papságnak...” Forrás: Pannonrtv.com: [teljes cikk >](#)

Előadás Szent Józsefről

Ft. Világos Miklós moholi plébános adott elő Szent Józsefről és a családról a Keresztény Értelmiségi Kör Szent Ágoston-napi ünnepségén Tóthfaluban. [...] A halál témáját is körül járta elmélkedésében a moholi plébános, hiszen Szent József az egyetemes Egyház, valamint a keresztény házasságok és családok, munkások, kézművesek, ácsok, favágók, asztalosok, üldözöttek és a jó halál védőszentje. [...] Egyrészt félünk a bizonytalantól, mert nem ismerjük a halált. Milyen is lesz az a pillanat? Másrészt a haldokló pontosan érzi azt, hogy hiába vannak ott körülötte nagyon sokan, az emberi vigasztalás azokban a pillanatokban nem ér semmit, mert az ember egyedül marad...” Forrás: Hetnap.rs: [teljes cikk >](#)

Múltidéző: Becskereki hölgyek kerékpáron

A XIX. század vége vidékünkön is a női sportok kibontakozásának időszaka volt, amit a férfiak jelentős része eleinte rosszállással fogadott. Az öntudatos, emancipált hölgyeknek bizony meg kellett vívniuk a harcot az egyenjogúságért a különféle sportágakban, melyek addig kizárólag a férfiak kiváltságai voltak. Hosszan tartó, lassú és küzdelmes folyamat volt ez, mely csak a XIX. század legvégén és a XX. század elején hozta meg az annyira óhajtott egyenjogúságot a sportban. Csak akkorra sikerült ugyanis elérni annak társadalmi szintű elfogadását, hogy a kerékpározást, korcsolyázást, teniszezést, úszást, vívást, vadászatot stb. a nők is

egyenrangúan üzhetik, és hogy abban senki sem gátoľhatja meg őket. A nagybecskereki Torontál 1898 márciusában már tényként szögezte le, hogy Torontál megye székhelyén „a nőemancipáció hatalmas lépésekkel halad előre...” Forrás: Hetnap.rs: [teljes cikk](#) >

UKRAJNA/KÁRPÁTALJA

Az oktatási reform hatásai a nemzetiségi iskolákra

Mint ismeretes, Ukrajnában a 2017 szeptemberében bejegyzett és 2020-ban elfogadott új, A teljes és általános középfoóú oktatásról szóló törvénynek megfelelően három új szintre bontják az oktatási rendszert: elemi iskola (1-4 osztály.), gimnázium (a korábbi általános iskola, 5-9. osztály) illetve Líceum (a korábbi középiskola, 10–11., 2027-től 10–12. osztály). Ez a jelentős változás nem csak papírmunkát jelent, hanem veszélyt is azokra a kis magyar községekre, ahol egyre fogy az iskolás gyerekek száma. Minden egyes községben a tanulók összlétszáma határozza meg azt, hogy működhet-e a tanintézmény vagy sem. E szerint minimum 40 gyerekek kell beiratkozni. A szórványban még nehezebb a helyzet, erről Ambrus Pált, a Técsői Magyar Tannyelvű Bentlakásos Líceum tiszteletbeli igazgatóját, a Técsői Magyarok Oktatásának és Kultúrájának Fejlesztéséért Jótékonsági Alapítvány elnökét kérdeztük...” Forrás: Kiszó.net: [teljes cikk](#) >

Videó: Kárpátaljai magyar iskolák központi tanévnyitó ünnepe

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) az eddigi évek hagyományához híven idén is megtartotta a kárpátaljai magyar iskolák ünnepélyes tanévnyitó ünnepségét a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II. RFKMF) Esztergom termében szeptember 4-én...” Forrás: Karpataljalap.net: [teljes cikk](#) > [teljes cikk 2](#) >

Ungváron ünnepélyesen átadták a megyei színház magyar támogatásból felújított színpadát

Ünnepélyesen átadták Ungváron vasárnap este a Kárpátaljai Megyei Zenei-Drámai Színház színpadát, amelyet a magyar kormányprogram keretében újítottak meg. Az átadás alkalmával a Magyar Állami Népi Együttes a Kárpátaljai Kultúrkaraván program részeként bemutatta a Megidézett Kárpátalja, Hágókon innen és túl című díszelőadását a zsúfolásig megtelt teremben. A Kárpátaljai Megyei Tanács (közgyűlés) elnöke, Olekszij Petrov köszöntőjében kifejtette, hogy 35 éve nem történt komolyabb felújítás a megye legnagyobb, nyolcszáz férőhelyes színházában, a forgószínpad pedig húsz éve nem működött...” Forrás: Karpathir.com: [teljes cikk](#) >

Helyzetkép: Magyar sziget Kijevben

Becslések szerint mintegy ötszáz főre tehető az ukrán fővárosban élő magyarok száma, közülük jelenleg 300-an tagjai a Magyarok Kijevi Egyesületének (MKE). A diaszpórában élő magyar nemzetiségűek számára egyfajta magyar „menedékként”, „magyar szigetként” szolgál az egyesület székháza. A Kijevi Magyar Házban 2017-es felavatása óta számos kulturális programot és összejövetelt tartottak. Ezek is hozzájárulnak a nemzeti identitás erősítéséhez, az anyanyelv megtartásához. [...] Petneházy Gyulával, az egyesület elnökével a kijevi magyarok hétköznapjairól és a szervezet terveiről beszélgettünk. [...] A Magyarok Kijevi Egyesülete 1989. december 17-én, a Pecserszka Lavrában alakult meg. [...] Petneházy Gyula kiemelte, a Magyar Ház létrejöttével az egyesület működése, jövője biztosítva van. Rámutatott, nagyon sikeres az itt működő vasárnapi magyar iskola...” Forrás: Kiszó.net: [teljes cikk](#) >

Interjú: Dr. Kovács-Nagy Klára

A Kárpáti Igaz Szó Kulcslyuk rovatának vendége dr. habil. Kovács-Nagy Klára, kétszeres magyar női ökölvívó bajnok, a Debreceni Egyetem oktatója. Ökölvívó és kutató. Hogyan jött össze ez a kettő? – Nálam ez kéz a kézben jár. 14 éves koromban kezdtem bokszolni Beregszászban, az edzőm szerint tehetséges voltam. A Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium után a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Karának Szociológia szakára felvételiztem, amivel párhuzamosan tovább folyt a versenyzés. Aztán jelentkeztem a doktori iskolába. [...] Mít szeretne még elérni? – Professzor akarok lenni. Ha már eddig eljutottam, akkor végigcsinálom. [...] Mennyire volt nehéz szegre akasztani a kesztyűt? – Azt hittem sokkal nehezebb lesz. Elég volt...” Forrás: Kiszó.net: [teljes cikk](#) >